

Samen werken aan de toekomst van de zorg

Hoe geven we het regioplan samen met inwoners vorm?

zorg belang
Inclusief

Met het opstellen van het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft het ministerie van VWS, samen met veel partijen uit de zorg, afspraken gemaakt om de zorg goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Op regionaal niveau werken gemeenten, verzekeraars, zorgorganisaties en andere betrokken partijen dit uit in een regioplan. Deze plannen moeten ervoor zorgen dat de patiënt en zijn gezondheid echt centraal komt te staan – en dat partijen uit verschillende domeinen samenwerken om dat te realiseren.

Maar wat is de rol van inwoners, patiënten en cliënten in de totstandkoming van deze regionale plannen? En hoe kun je die inbreng organiseren? In deze handreiking laten we zien hoe we hier als Zorgbelang Inclusief over denken en hoe we dat willen doen.

Focus verschoven van zorg naar gezondheid

In de afgelopen jaren werken we aan de transitie van 'ziekte en zorg' naar 'gezondheid en gedrag'. Gezondheid gaat niet enkel over de afwezigheid van (lichamelijke) ziekten, maar ook over zaken als welbevinden, bestaanszekerheid, verbondenheid en veiligheid. Uiteindelijk gaat het om meedoen in de samenleving en van betekenis zijn (zingeving).

De inwoner centraal

Om de inwoner en zijn gezondheid daadwerkelijk centraal te zetten, geloven we dat een regioplan ook samen met de inwoners tot stand moet komen. Het van begin af aan betrekken van inwoners, cliënten en patiënten geeft hun een ervaring van eigenaarschap over hun omgeving, zorgt voor bewustzijn over knelpunten en uitdaging waar wij als samenleving mee te maken hebben en vergroot het draagvlak voor keuzes en besluiten – en daarmee de medewerking aan de uitvoering ervan.

In de huidige structuur van bestuur en zeggenschap is op regionaal niveau nauwelijks sprake van participatie van inwoners. Cliëntenraden- en adviesraden zijn doorgaans actief op lokaal niveau van gemeente of zorginstelling, of zijn landelijk verenigd. Dit maakt participatie van inwoners bij het regioplan extra belangrijk.

Hoe wij de betrokkenheid van inwoners in het regioplan willen organiseren

De totstandkoming van het regioplan biedt kans voor cliënten, patiënten en inwoners om tijdig en goed mee te denken over de toekomst van de zorg in hun regio.

Een belangrijke voorwaarde voor participatie in het regioplan is dat betrokkenheid van inwoners van begin af aan vorm krijgt, zodat de betrokken inwoners zich daadwerkelijk mede-eigenaar voelen van het proces en plan. Daarnaast is het belangrijk om werkvormen te hanteren waarbij verschillende perspectieven vertegenwoordigd worden en de individuele inbrengen en behoeften vertaald worden naar het groter geheel. Ten derde is het belangrijk om aan te sluiten op bestaande structuren (en niet te verwachten dat de mensen vanzelf naar je toe komen), om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Als Zorgbelang Inclusief zien we drie manieren om de betrokkenheid van inwoners bij het regioplan vorm te geven en te versterken:

1. Werkvormen voor participatie

Om inwoners direct een stem te geven en te zorgen dat ze mee kunnen denken over specifieke thema's, zijn verschillende werkvormen voor participatie mogelijk. Welke werkvorm passend is, hangt af van de vraag en situatie. Als Zorgbelang Inclusief hebben we ervaring met diverse werkvormen om de participatie van inwoners vorm te geven. Voorbeelden van vormen die bruikbaar zijn in het regioplan:

Interview of focusgroep over de vraag wat is nodig voor een gezond en zinvol leven? Dit kan individueel, maar ook in een groepsgesprek. Dit levert individuele ideeën en ervaringen op over knelpunten en mogelijkheden, die tezamen een tendens of inzicht vormen.

Wijkshow, waarbij inwoners als het ware hun wijk 'schouwen' op wat nodig is om het leefbaar en gezond te krijgen. Inwoners maken keuzes over de inrichting van hun wijk en bespreken die ideeën met gemeente en instellingen.

Dialog- of gesprekstafel, waarbij een groep inwoners, cliënten of patiënten de vraag wat heb ik nodig om gezond en zinvol te kunnen leven? bespreken. Een onafhankelijke gespreksleider is nodig om oog te hebben voor alle deelnemers. Voor verdieping zijn meerdere sessies nodig. Ons spel 'Alles op tafel' biedt een mogelijkheid om hier laagdrempelig het gesprek over te voeren.

Een **klankbordgroep** volgt wat met de aanbevelingen van inwoners gebeurt en vervult een monitorfunctie voor gemeenten, verzekeraars en instellingen bij de uitvoering van het regioplan.

In een **regionaal burgerberaad** komt een divers samengestelde groep maatschappelijk betrokken burgers in meerdere sessies tot een advies over het regioplan. Een burgerberaad zorgt voor continue en kwalitatief hoogwaardige inbreng, maar vraagt wel commitment van burgers en de betrokken instanties.

2. Netwerkvorming in de regio

We vormen een netwerk van vertegenwoordigers van inwoners, cliënten en patiënten. Daarbij gaan we in eerste instantie op zoek naar sleutelfiguren of -organisaties. Dit zijn mensen die weten wat speelt in hun omgeving en zo voor een grotere groep mensen kunnen spreken. Vindplaatsen voor sleutelfiguren zijn bijvoorbeeld Adviesraden Sociaal Domein van gemeenten, cliëntenraden van zorginstellingen, wijkcentra en dorpshuizen, ontmoetingsplekken en burgerinitiatieven. De rol van Zorgbelang Inclusief in het netwerk is: zorgen voor een structuur die inwoners informeert over ontwikkelingen rondom het IZA en het regioplan; faciliteren bij meningsvorming en mogelijk maken dat ze hun stem kunnen laten horen.

3. Zorgbelang Inclusief als gesprekspartner samen met de achterban

Bij de ontwikkeling van het regioplan zitten we samen met ervaringsdeskundigen uit onze achterban aan verschillende tafels. Zo zorgen we dat het perspectief van inwoners, patiënten en cliënten vertegenwoordigd is aan de overlegtafels.

Over Zorgbelang Inclusief

Zorgbelang Inclusief is een onafhankelijke organisatie die participatie van inwoners, patiënten en cliënten ondersteunt. Op verschillende manieren werken we aan de versterking van de positie van inwoners om mee met kunnen doen en om (mede daardoor) te werken aan een betere kwaliteit van leven, een betere gezondheid en een betere zorg.

Zorgbelang Inclusief is in veel gevallen de 'trekker' als het gaat om het organiseren van de inbreng van inwoners bij de regioplannen. Wij zijn gesprekspartner van zorgpartijen en gemeenten, als ondersteuners van inwoners, patiënten, cliënten. Zij functioneren ook zelf, vanuit inwonerperspectief, als klankbord voor gemeenten, verzekeraars en instellingen of nemen deel aan overlegsituaties. Zorgbelang Inclusief vindt het belangrijk om netwerken in de regio's te vormen en te ondersteunen en daarmee de inbreng vanuit inwonersperspectief een goede bedding te geven.

Meer weten over Zorgbelang Inclusief, onze visie op het integraal zorgakkoord en mogelijkheden tot samenwerken? Kijk op www.zorgbelanginclusief.nl/projecten/Integraal-zorgakkoord/.